

A Salgótarjáni Takarékpénztár jubileumára.

Mellekletünkön olvasóink elé tárjuk a Starjáni Tak. pénztár történetét. Wabrosch Béla, aki hosszú ideje viseli a takaréknéki tisztjét is, a maga patriarchális, meleg tollal nyúl ehhez a témához is, hogy Salgótarján közönségét megismertesse legrégbebbi pénzintézetének történetével.

Mi, akik öreie vagyunk annak, hogy Salgótarján minden történetét megörökíttessék, nem mehetünk el az előtt az esemény mellett sem, amely Salgótarján fejlődésének történetében oly fontos határkövet jelent.

A pénzintézetekre, bankokra általában a nagyközönség úgy tekint, mint egy a részvényesek nyereségkedésére alakult vállalatra. Csak egy pillantást kell vetni a Salgótarjáni Takarékpénztár alapításának körülményeiről szóló sorokba, hogy megálljunk, hogy ez az intézmény egészen más elgondolásokkal, egész más célkitűzéssel kelt életre. Nemcsak érdeke alapított a kis emberek, különösen a nehéz sorsban lévő munkásság megsegítésére gondoltak elsősorban. A csecsemőkortól élő bányász Salgótarjánban csodított nincstelenjei voltak azok, akikre a szerető gondoskodás, a nehéz percek enyhítésének akarata célzott a takaréknéki felállításával.

Felelősséggel gondolunk azokra, akik a munkaalkalom megteremtésével egyidejűleg a magánélet anyagi nehézségeiben is hűn alá akartak és tudtak nyulni a munkásság mellett a vidék kisgazdátársadalmának is! A kenyeretlen Tarján környéke kisgazdái-
nak tökélet kellett adni a kezébe,

hogy a hirtelen megduzzadt mezőgazdasági fogyasztás részbeni fedezését helyben próbálja meg kísérelni.

Ahogy nőtt, terjeszkedett Salgótarján, terjeszkedett a tükör szerepét játszó Salgótarjáni Takarékpénztár is. A város gazdasági életének hullámszáma vonult végig a takaréknéki történetén, amely csak annak bizonyossága, hogy a takaréknéki tényleg a város husából, véreből kiszakított rész, avval örül, avval siró, előrehaladó, vagy lemaradó osztályos társ.

Sohasem mutatkozott azonban a Takaréknéki nagy élnitűdése, vezetőinek teremtő képessége jobban, mint a kommunizmus bukásakor. Mint az események leírása is mondja a kommun bukásakor

szinte teljesen tönkretéve állott az intézet. A vezetők energiája, szakutódása tudta odafeleljesíteni az ügyeket, hogy nemcsak talpraállt, de újabb, szebb virágzásnak indult a régi takaréknéki.

Talan csak a sors játéka, de figyelemreméltó tény az, hogy a takaréknéki Tarján legrégbebb kuriaiban kezdte meg alaposabb működését. Ez a régi kuria, ha azóta át is költözött az intézet, rányomta bélyegét az intézmény működésére. Rajta van a régi becsületesség patinája, a Fáyak magyar bankpolitikája: takaréknéki, az értékek megbecsülésére nevelni az embereket. Mennyire ráfér és ráfér ez a lázas munka fejlődését élő, az életet habzsolni akaró tarjániakra!

A Takaréknéki épülete a szolid munka, kitartó építési tudás jelzőjét írja aranybetűkkel a hatvanéves jubileum!

Sz. J.

Ne kolduljunk irgalmat!

Írta: Petrőczy Gyula.

Mióta a magyar sors annyira nyomorult lett... Mióta nyugat hiénái ordas fogakkal csaholnak körül bennünket... s mióta inquisitó kínzó vizsgálata folyik ellenünk Párisot, Trianon, Genét, lágán át a jó Isten tudja meddig... Azóta sokszor itti meg-fülemelt ez a le-horgasztott fejfel elsiir panasz: „számrá nézve elveszünk a világ népeinek forgatagában; maroknyi nép vagyunk...”

Valahányszor ezt a rezignált megállapítást hallom, mindig felbosszankodom! Ez a tanítás a gyászos enlélek Habsburg-uralom vérvérbe oltott hagyatéka, mely a legjobb magyart is rabul ejtette. E tanítás ki nem mondott folytatása ez: „kis nép vagytok, nincs létjogotok...” Céltalanul éltek Európában, mert kis számotoknál fogva nem tudtok szerepet vinni a kontinensen...” Azután tovább így: „...sanyaru helyzetünknek egyik oka csekélyke számunk

hiszen környező ellenségeink egyszerűen akkor fálnak fel bennünket; amikor nekik jólesik...”

Az újságolvasó magyar — ki többnyire a saját útján is ezt a tanítást hallja — legtöbbször nem ismerve Európa népeinek statisztikai táblázatát, vakon hiszi, hogy ki tudja hányadik, tán utolsóelőtti nép vagyunk mi Európa népei között s ez a magunkba való bizás hiánya, a legszebb terveket is csirájában megöli.

Ez a tépességünkről táplált közhírt mindennél jobban rombolja a nemzeti öntudatot és azon keresztül a nemzeti erőt. A nemzeti erőt pedig nem csökkenteni, hanem fokozni, hatványozni kell. Ha valaki arról vitatkozik velünk, hogy mi kis nép vagyunk, kérdezzük meg kis-csiségünk vitató barátunktól, hogy hány nép lakja Európát és ezek között számrá nézve hányadik helyen áll a magyar?

„A MUNKA TÁRCÁJA”

A jó tanács.

Murad szultán napok óta szomouan gunnyasztott a szemlék puha kerevén. Hiába vette őt körül kilenc minisztere, vagy ahogy őket a széles birodalomban hívták a „kilenc gyöngy” hiába próbálták felvidítani a legjobb hírekkel, hiába traktálták a kivivott nagyszerű győzelmek elbeszélésével, semmi sem érdekelt.

Egymás után döltek ki mellőle nyolcan a meddő fáradtságtól, a nagyur még a kezével sem legyintett, mintha lelke ismeretlen tájakon bolyongana. A kilenc gyöngyön urrá lett a kétségbeesés. Mit tegyenek?... Hogyan csaljanak mosolyt az igazhívók urának arcára?...

Hafiz, a kilenc gyöngy legbőlcsebbike és legbátrabbika végre elszánta magát és magához a szultánhoz fordult.

— Napok óta látjuk, hogy buszus valamért... Lelkedet eltakarta előlünk a bánat fátyola... Lebbensz fel előttünk a sötét leplet, hogy eléd rahassuk a vi-gasztalás illatos rózsáit!...

Murad elmeredező szemei részvétlenül, szinte értelmetlenül révedeztek az előtte feltérdep ereszkedett Hafizon és úgy látszott, hogy a beszélőt meg sem ismeri. Annál nagyobb volt csodálatuk, amikor a nagyur végre megszólalt:

— Hatvannegy napja annak, hogy Szelim, a kilenc gyöngy legértékesebbike örökre lehunyta szemét és lelke elvándorolt Allah ítélőszéke elé... Kérjétek és palotám kincsei, szobrai azóta pusztulnak, romlanak, romlanak... Nincs aki gondozza őket... Az utolsó hatvannegy nap alatt kincstáram egyetlen drágasággal, egyetlen olyan szoborral sem szaporodott, melyre szívesen néztem volna, vagy amelyben csak egy percig is gyönyörködhettem volna...

Bánatosan hajtotta le fejét és elhallgatott. Vele hallgatott a „gyöngyök” kara is, egyik sem mert szólni.

— Nagyon lesújt ez a hanyagság — folytatta egy kis idő múlva. — Nincs senkim, aki igaz, hűségese örzője volna kincseimnek és hozzáértő szemével határokat vonhatna a szépség és a rúttság között!...

A nagyur miniszterei összenéztek, de mintha elnémultak volna.

— Adjatok valakit, aki olyan tehetséges, mint Szelim volt!... kiáltotta sóvárgóan Murad szultán. — Valaki kell nekem, aki pótolja az elmulasztottakat, aki gyarapítja lez gyűjteményemnek és irányítója nemzetem művészetének!...

Hafiz egy darabig zavartan tördelte a kezét, de egyszerre felderült az arca. — Megvan!... kiáltotta diadalmasan. — Alig néhány hete csak, hogy ide költözött a művészetek legalaposabb ismerője Koszrev bég, vagy ahogy barátai hívják: a „Szépség apja”. Ő az, akire, uram, neked szükségged van! Sietek, hogy színed elé vezesselek!...

Hafiz ugrott is már az ajtó felé.

— Megállok — szólította fel a szultán. — Előbb gondolkodnom kell tanácsodon. — Murad kezébe hajtotta fejét és hosszasan elmélkedett.

— Ne a bégét, hanem a feleségét vezesd ide! — rendelkezett a hívók ura.

Kit hozzak ide? — kérdezte Hafiz csodálkozva. — A feleségét?... Jól érteletek?... De, hát mit tudhat egy asszony?...

— Ne kérdezz. — Szakította felbe a szultán. — A kérdezősködő magában hordja a vonakodást, a vonakodásban rejlik az engedelmesség!... Engedelmességed jé siess!...

Hafiz elrohant.

A bég neje értelmetlenül állt meg Murad előtt és rendeletére fellebbentette a mindent elrejtő feredzsét. A szultán csak egy pillantást vetett a nőre és haragosan ráncolta össze szemöldökét. Hát, biz' az asszony kancsál és pupos volt. A rúttság megtestesülése. Hafiz maga is rémülten meredt rá.

Vigyétek a szemem elől! — parancsolta a szultán, aztán tanácsosához fordult. — Tanácsod semmit sem ér, Hafiz Koszrev nem méltó arra, hogy Szelim utóda lehessen!... Mir denkinél olyan irányban fejlődik az izlése, amilyen környezettel magát körülveszi. A kiválasztott tárgy olyan, mint a tükör, melyben pontosan meg lehet látni a választó izlését... Látjátok Koszrev választottját? Került-e már valaha szemetek elé valami rúttabb, visszataszítóbb ennél a nőnél? Ha Koszrev bégét ténny meg Szelim utódává, attól kellene félh, hogy kincseim örzőjének újabb szerzeményei feltűnően hasonlítanak feleségéhez... Nem!... Nem!... Koszrevről szó sem lehet!...

En biztos vagyok benne, hogy a vitakozó magyar e kérdésre zavarba jön és elpirul, mert ha tudná, hogy Európa 31 népe között számrá nézve nyolcadik helyen áll a magyar nép, mélyen hallgatna elméletével.

Vessünk csak egy pillantást a „lét-szám” tekintetében felállított „rangorra” ami még nem minden, hiszen nemcsak a mennyi számít, hanem a milyen is, már pedig ki merne bennünket milyenség tekintetében az oláhokkal, szerbekkel, csehekkel, oroszokkal, stb.-vel egy színvonalra állítani? Műveltség, erkölcsi érték tekintetében bátran felvehetjük a versenyt Európa bármelyik nációjával.

De nézzük a teljesen megbízható német Westermann „Weltatlas”-ának 19. kiadásában feltalálható adatokat:

1. Orosz van (a fehér oroszokat — ukronokat — is számítva) 96 millió. 2. Német (egész Eáropában) 73 millió. 3. Angol 41.5 millió. 4. Francia 39.5 millió. 5. Olasz 37.5 millió. 6. Lengyel 26 millió. 7. Spanyol 21 millió. Most a 8. helyen e nagylétszámú népek után mindjárt mi magyarok következünk (Nagy Magyarországon számítva szerényen) 10 millió lélekkel. Mert az utánunk következő 23 nép mind kisebb létszámú. Ime: 9. Oláh (papiron kimutatva) 9 millió. 10. Holland 6.9 millió. 11. Portugál 6.4 millió. 12. Cseh-morva 6 millió. 13. Svéd 6 millió. 14. Szerb 5.5 millió. 15. Bulgár 5 millió. 16. Litván 4.8 millió. 17. Görög 4.5 millió. Flándam (Belgiumban) 4.13, Vallan (Belgiumban) 3.2, Dán 3.2, Ír 3.16, Finn 2.75, Norvég 2.5, Horvát 2.5, Tót 2, Bosnyák 1.9, Észt 1.8, Szlovén 1.5, Török (Európában) 1.45, Lett 1.15, Albán 0.85.

Hogy lehet már most az, hogy egy hatmillió, „törpe nép” a cseh akkora hatalmat tudott kiverekedni magának? Hol vette az erőt a szerb, hogy a hatalmas olasz nemzetet ujjal merjen húzni. És a kilencmillió (7) oláh akaratlanokká milyen erőre támaszkodhat? Létszámunkal fogva semmi esetre nem illelték őket a fél pozíció. És mégis merészek álmodni Nagyromániáról, Nagyszerbiáról, mert bíz-n k önmagukban, mert nem „lefele” hanem inkább „feléle” érkelek magukat. — De nézzük meg a komoly világpolitikai szerepet vívó Skandináv félszigeti államokat, melyek összlakossága 8 és fél millió. Nézzük meg a 3.5 millió Belgiumot, Németalföldet, stb. És... em-

Hafiz arra a magyarázat alatt pillanatrol pillanatra jobban felderült. Kezdte már érteni hatalmas urának intencióit. Végül megértően üttöt a homlokára.

— Látom már, dicsőseges uram, mi az óhajod!... Engedd meg, hogy más valakét eléd vezesselek!...

Meg sem várva, hogy Murád engedélyt adjon neki, kisurrant az ajtón. Kisvártatva újra feltűnt az ajtó elzáró függönyök között és kezénél fogva vezette be a szultán elé az egész oszmán birodalom legszebb leányát.

Murad felugrott és bálmulva feleltette rajta a szemét. Arca lángra gyúlt és szíve hevesen kezdett dobogni. Ily gyönyörű nőt még életében nem látott. Amikor végre legyőzte rajongó bámulatát, csendben magához intette Hafizt. Szemét le sem véve az asszonyról, sutogva kérdezte:

— Allahra! Mondk, ki ez nő?...

— Koszrev bég neje!

— Hogy lehet az?

— Az előbbi Koszrev bátyjának előzevgyült felesége volt s vallási törvényeink szerint el kellett vennie... A másik már az ő választása!

Murad még egy ideig némán gyönyörködött a földrészfáll huriában, aztán lelkeslően kiáltott fel:

— Hafiz, igazad volt!... Egyedül Koszrev lehet méltó utóda Szelimnek!... Aki így tud választani, annak nemes és finom az izlése!...

lékezzünk vissza a negyedmilliónál alig több, Európát rettegésben tartó honfoglaló őseinkre...

A számbeli fölény egymagában még nem biztosítja a sikert, a győzelmet, az érvényesülést. Solon és Lykurgosz görög népe nem volt nagyszámú, mégis belevette nevét a világtörténelem márvány-lapjaiba. A magyar történelem meg nem egy példát tud mutatni arra, hogy miképpen tudja megállani helyét egy viszonylag kisebb számú nép az idők viharában ha erkölcsileg kiválóbb a többinél. Mi magyarok ezer éven át szinte hozzánk tartozunk azokhoz, hogy nagyobb számú ellen-séget kellett sorozatos csatákban megver-nünk és nagyobb számú népek nyunk-sát kellett ellensúlyoznunk... Igaz, hogy a földrajzi helyzetünk kedvező volt.

Érdekes tudni, hogy Argentína melynek képviselője a Népszövetség előtt bírák ítéleznek csak 8,7 millió szedett-vedett bevándorolt nép képviselője. És Kanada lakossága nem sokkal több, mint az oláhok száma, mégis mekora szerepet visz Kanada világ gazdasági életben?

Ámítás tehát az a jó 67-es politiká-tól örökölt osztrák recept szerint készí-tett verki, hogy "kis nép vagyunk"... "törpe nemzet vagyunk", tehát fogjuk be a szánkat, hallgassunk el minden sé-relmet, nem azért mert nincs igazunk, hanem mert kicsik, mert törpek vagyunk és az erősebbnek joga van minket fejteni útni. Micsoda sértő, mennyire romlott, romboló politikai és erkölcsi tanítás ez. A tetteibe aztán így töltődött át a "jó magyar" sirató politikuskos, szomorú köny-nyeket csorgatva, hogy rokonszomló, ár-va, dobott kutyának a Hortobágy pusztáira, a testvérültségek extra ritkaság vagyunk azt se tudjuk, mint a lelencziá gyerekek, hogy honnan származunk, viseljük tehát magunkat jól, mert már elég rossz fát tettünk a tűzre és a jó osztrák császáro-kat bizony pusztá létünkkel is tulon tul felingereltük. Ilyen volt a 67-es kiegye-zés politikai tanítása. Természetesen mindez kamarailai bécsi sugallatra történt.

És... annyit beszéltek a fülünkbe kicsiségünkről, jelentéktelenségünkről, test-vértelen, multitalan voltunkról (ez is egy nagy ámítás volt, mert hiszen ma már bi-zonyos, hogy szélesebb rokonságunk s gazdagabb multunk van, mint Európa bármelyik népének) hogy a végén elhit-tük és ma már annyira öszeroskadt ben-nünk a hit, hogy magunk hirdetik magunkról: "kis nép vagyunk, kevesen va-gyunk, belatjuk hogy nem érdesen, nem küfizek velünk törődni." És ilyen körülmények között ne csodálkozzunk, ha egyszer csak társ, barát nélkül, támogató nélkül fogunk állani a Nagyvilágban. És nem lesz aki kezét fogjon velünk... De nem is érdemi meg olyan nemzet egy másiknak a barátságát, amely önjerejét nem becsüli, mely csak segítéséért, támogatásért könyörög és nem tudja beigazolni azt, hogy az ő megmentése, megsegítése világérdek, mert hiszen ő egy cselekvő-kepes nép, mely még gázdaggon visszafi-zetheti a nyújtott segítséget. Azt kell te-hát a világ felé kiáltanunk, hogy igen is mi erősek vagyunk, mi a Nagy-Magyar-ország határain belül tíz millióan vagyunk s hogy az egész világban 14 millió magyar él szétszórva s hogy mi csak most, csak pillanatnyilag vagyunk gyengék és jól fog járni az a nemzet mely most a megláncolt oroszán rabláncait segít elreszeli, mert az oroszán - a magyar oroszán - nem halátlan s hogy halála egy nagy erős oroszán halála lesz.

Ostobaság szerintem az a törekvés mellyel minden áron részvétet, szánalmat, akarunk önmagunk iránt világszerte fel-keltetni. A politikában, a nemzetek életé-ben nincs szentimentális - ez már régi politikai igazság - és mi mégis szenti-men-tális hatásokra vadászunk midőn így stráncolunk a világ felé: "kis nép va-gyunk könyörületesek!" - Lehet, hogy néhány kávésné, pár lágy szívű apaca meg fog sajnálni - talán meg is köny-nezi szenvedő népünket - lehet, hogy egy-két pap, néhány vallásos vagy em-berbarát egyesület az emberszeretet ne-veben "hivatalosan" is sajnálkozik föl fel-tettünk; de komoly, aktív politikuskos csak az elkeseredés okozta lassu elszántsát, a lelkek mélyén készülő orkánt, az ökol-beszoruló kard után nyuló kezeket, a haragot, a villámlo szemeket s a tette-re készülő elszántságot fogja számításba venni. Komoly politikuskos azt méri le, hogy mekkora erőt mozgított fel bennünk és tart állandó késztettségben, a megcsonti-

tásunkból származó ezer baj, szomorúság és nélkülözés. Nem a fájdalomunk érdekli őt, hanem fájdalomunk nyomán támadó elkeseredés, kicsipni készülő láva, útni készülő karunk ereje.

Félre tehát önéreklám lebecsülésével, félre az alázatos hajbókálással. Ne be-széljünk kis számunkról, mert mi magya-rók zárt tömegben, tízmillió lelket számlálunk! s jelentünk annyit, mint környező ellenségeink közül kettő együttvéve.

Van azért mégis sok dolog mely fölött el lehet szomorodni... csak kis számunk fölött nem. El lehet szomorodni azon is, hogy sikerült kijárni, kiszemlel-tenkedni, ki plépoláskodni a cseh-morva nép számára egy országot valami képte-len geográfai alkattal, lehetet történe-lemmel nem rendelkező zagyva népek számára Nagyromániát, Jügoszláviát csi-nálni, ugyancsak nekünk a külből magyar népnek nem sikerült megtartani még a meglevőt sem és most félni lehet attól, hogy a magyar lélek örökre meg-rokkan, aktiv erejét örökre elveszti. Mert magába nem bíz, mert mindent csak külföldtől - talán Rothemere akcióitól - vár mint a hízelt iskolás gyerek, ki tudja magáról, hogy tehetségtelen s hogy meg fog bukni ha a tanára jóindu-latát apró szíves szolgálattal - eser-nyő, kalocsai hurcolgással - nem igyek-szik megtartani. Mi ülünk és egy Buddha szobor egykedvű mosolyával nézzük az idők mulását... Igen mi lehetünk egy-kevdűek, mert mi tudjuk, hogy "az idő nekünk dolgozik"... Hát csak hagy dol-gozzon az idő, ne zavarjuk meg a vilá-gért se ezt a fajintos, kacifántos munkát.

Ez az okoskodás szörnyű, borzal-mas, mert a nemzeti lélek magába ros-kadásának, fatalizmusba görbülésének a nemzeti cselekvő erő és lendület végős elorvasadásának jele...

Nem a számunk kicsi, hanem a hi-tünk. Nem az a legnagyobb baj, hogy kis számunk vagyunk - hiszen ezt íme megcáfoltam - hanem az, hogy törpele-kűek, csenevész hitűek, magunkba bizi nem tudó, külföldnek hajbókoló paródia-magyarokká torzulunk.

Magyarok! ne koldujunk mi igrá-lmat senkitől, hanem apoljuk, erősítsük magunkban, egymásban a nemzeti öntu-datot, büszkeséget, összetartó erőt, mert csak önéreklám lesz ami leghűségesebb se-gítő társunk az Igazságos Istenen kívül és csak ez ragadhat ki sanyaru helyzetünkből.

Legyünk büszkék faji mivoltunkra, bizzunk a magyarság ezer év viharában megdöntött ősi - én hiszem, nagy elpusz-títhatatlan erejében.

Karácsonyi segélyak-ció a Salgótarjáni Kö-szenbánya Részvény-társaságnál.

A régi tradíciókhoz hiven az idén is méltóképpen vette ki részét a karácso-nyi segélyakcióból a Salgótarjáni Köszén-bánya R-T. igazgatósága, melynek élén Róth Flórián bányaügyi főtanácsos bánya-igazgató mindent megtett, hogy az árkvák és özvegyek amennyire csak lehet se-gítsen a szeretet ünnepén.

Az első karácsonya ünnepély a Stefánia bányatelepi osztályán zajlott le, ahol az anyáknek és gyermekeknek ezer-száz pengő értékben osztottak ki ruha-neműt és élelmet.

A bányász árkvák és télárkvák tíze-zeháromezer pengő értékben kaptak cipe-t és melegruhát.

A bányászti karácsony adományából ki-zárólag a bányászgyermeknek kaptak ha-szárabát, játékokat, könyveket csinosan csomagolt zacskókban, melyből nem hi-ányzott a bőségesen osztott narancs, füge, datolya, mogoró, alma, dió és sütemény. A karácsonya ünnepélyt december 22-én rendezte a bányaigazgatóság és tisztikara a központi iskola tanító kara által betu-nított műsorral egybekötve. A nagyszámú közönség, melynek sajnos igen jelenté-keny része helyszüke miatt kiszorult az iskola díszterme kicsinyisége folytán az előadásról, a legnagyobb elismerés és elragadtatás hangján emlékezett meg a látókatról. A gazdag műsor: Semetkai Petike konferálta be végtelen kedvesen és öntudatosan. Majd a "Legszébb karác-sony", a "Törpe karácsonya" és az "Életen megsegít" c. kedvesebbnek kedve-

sebb darabok jöttek sorba, melyben az összes szereplők, a bájos angyalok és leg-bajbajbabetak produkáltak. A "Mennyi-től" c. vers kedves interpretálásával az előadás s zűnni nem akaró tapso-k között be is fejeződött. Nem lehet elmu-lasztani e helyütt is a legészintébb elis-me-re hangján megemlékezni arról a gyönyörű és fáradságos nem ismerő mun-káról, melyet Küllő Gizella tanítónő végzett, nemcsak az apróságok betanítá-sával, hanem még a pompás kostümök megtervezése és megvárással is. Az énekcsomók betanításával méltó segítő-társra volt a nehéz munkában Horváth Árpád tanító. Az egész ünnepély meg-szervezése Buchicska Antal igazgató-tanító gondos és lelkiismeretes munkája. A nagyszerű előadás után a közönség a szomszédos teremben felállított díszes karácsonyfához vonult a gyermekekkel, ahol k. Kraft Aladár bányaigazgatósági titkár a Bányaigazgatóság nevében szó-lott a gyermekekhez, megemlékezve köz-velen szavakkal az ünnep történetéről és mindenki szívébe kérte zárni a kis Jézuskát, nemcsak ezen a napon, hanem az egész életen át. Majd Gyurcsik Anna V. o. t. a gyermekek nevében mondott köszönetet olyan őszinte meghatódott-sággal, hogy az egész közönség köny-nyezve hallgatta a kedves szavakat. A bányászti karácsonyi ajándécsomagjai kiosztása következett, amelyet Schreiner Jenőné a fáradhatatlan nagyszony végzett, aki-nek a kedves személyéhez fűződő a karácsonyi ünnepélyek megrendezése és a gyermekek szívből jövő őszinte halála. Lelkes segítő társai voltak a sok-sok fá-radságot igénylő munkában Deák Jó-zsefné, Szóbi Lajos és Desberg Hermann, akik a csomagolást és kiosztást intézték. A boldog gyermekesereg csomagokkal felszerelve sietve rajzolt haza, hogy még az utcán suttogban megnezzék, hogy kinek-kinek mit is hozott az Angyal.

Szent karácsony ünnepén a bánya-kórház is kivette a részét az adakozás-ból. Dr. Takács Adolfné és férje dr. Takács Adolf igazgató főorvos nagy se-retetel és ügybuzgalommal intézte Seiler Károly kórházgondnokkal karöltve a ka-rácsonyi akció, melynek eredményeként cca háromszázötven pengő értékű sze-retetcsomag lett a kórházban levő betegek között szétosztva. A kedves ünnepély egyes számát a fáradhatatlan Czviljuská Emme apólonővér tanította be a kórház-ban levő apróságokkal, akik sok meleg tapst és őszinte elismerést vtvak ki kedves játékuikkal, melege, széppé téve azoknak a karácsony estei, akik messze az otthontól nemcsak betegségükre, de a szívükre is itt találtak enyhülést.

A karácsonyi szeretetadományok-nak méltó betétele volt ezidén is Dr. Chorin Ferencné Ömlőtsége kettőezer pengős adománya, mely összeg a 6, 7 és 8 gyermekek bányászcsaládok között lett 40, 50, és 60 pengős tételekben ki-osztva, hogy legyen ezeknél is a szeretet ünnepén több kalács és hus, legyen me-gelégedett mosoly a fáradt arcokon és több hit és szeretet a szívekben. A szét-osztás fáradságos és nagy körültekintést igénylő munkáját Szóbi Lajos intéző vé-gezte, azzal a lelkiismeretes igyekezettel, hogy a pénzádományok karácsony esté-jén mindenütt a rendeltetési helyére is jutottak, remélhetőleg igaz örömet és há-lát válva ki a megajándékozottakból.

kKa.

Hírek és különfélek

Jegyzőválasztás Karacske-sziben. Folyó évi január hó 28-án Mé-száros Ferenc vagyapállalvai aljegyző Karacskezi nagyközség vezető-jegyző-jévé választotta. A választást közmege-lgedésre Veres Zoltán járási főszolgabíró vezette. Mészáros Ferenc szeretetreméltó egyéniségen rejlik a varázs, mely három évi helyettesítése alatt belopta magát a község népének szívébe s mely megnyerte annyira, hogy amikor szint kellett vallani, választásában egyhangulag, osztalan lel-kessedéssel mellette nyilatkozott. Feltűnő volt és jól esett látni azt a testvéri meg-értést, melyben a felső hatóságok és a nép akarata találkozott. Minden félreír-tés és legkisebb nézeteltérés nélkül zá-rult le a választás, mely mindkét részről a legjobb érzelmeket váltotta ki. Igaz, hogy ismét Mészáros Ferenc érdeme, aki hivatalát eddig is úgy fölöttes hatóságá-

nak, mint községének legnagyobb elis-me-re teltette be. A jó laten kegyelme engedje, hogy így töltse meg sokáig.

Helvölegazítás. Lapunk mult év március 2. számában "Követendő példa" című hírnök helyreigazításra szorult, mint e helyen örömmel helyesbítettük. Ugyan gróf Mikos Szombathelyi kiváló püspöke, a szombathelyi róm. kath. plébánián volt, hanem hat plébániára osztotta fel. Az új plébániát már január hó elsején meg-kezdtek áldásos tevékenységüket.

Lelkek ébredése. Február hó 2-án délután 3 órakor tartja meg az Acélgyári Olvasóban a salgótarjáni északi róm. kath. autonóm hitközség szervező bizottság ez idei első értekezletét. Ez al-kalommal fogja az enklől Balhauer Ist-ván h. igazgató-főmérnök a bizottságnak Márkus Lajos hittanár bemutatni, ki Bubicus Mihály roznyói püspök a hit-község szervezés egyházi vezetésével meg-bizott és leendő adminisztrátorává kine-vezett. Titkár jelentésében Szilvássy Fe-renc a szervező történetét és jelenlegi állását ismerteti és kimerítően reflektál a több oldalról felmerült megdöbbenő tá-jékoztatásaira és a tények téves beállítá-sára. A gyűlés főtárgyát a mielőbb megindítandó templomépítési gyűjtés meg-beszélése fogja képezni, melynek techni-kai részét a gyűlés folyamán tárgyalják meg. Mint értesültünk Pálfalva és Zagyva-róna katolikus hívek körében is megind-ult az önálló plébániák felállítására iránti mozgalom, melyre még az 1928. május 8-án kelt egyházi főhatóság diszmisszálási rendelkezése módot és lehetőséget nyújt. Midőn a lelkek a nagyszerű megmozdú-lását örömmel regisztráljuk, lapunk jó-lós melege érzéssel állapítja meg, hogy e legnemesebb törekvéseknek, melynek első nyilvános propagálói mi voltunk - sikerült a közérdeklődést az egész vona-lon felkelteni és mint az események mu-tatják e mozgalmak döntő fordulóhoz érkeztek. Lapunk még 1927. év őszén egész cikksorozatot írt az új plébániák-ról, mely cikkeknek nemcsak az érdekeltek körében egyhangú, hanem boldog-emlékű Herczeg József akkori plébáno-sunk legnagyobb szimpátiájával és meg-értésével is találkozott.

Erdőőrök kinttelése. A m. kir. földmívelésügyi miniszter abból a célból, hogy az ország erdőgazdaságaiban alkalmazzon széleskörűen állatnevelés kereténél példát nyújtson és hogy az általunk ne-héz körülmények között becsülettel és hűséggel teljesített, sok esetben életve-széllyel is járó szolgálat erkölcsi elisme-résben részesüljön, az olyan szakvizgá-zott erdőőröknek, akik szorgalmuk, ma-gatartásuk és jóarvelóságuk által társaik közül kinttettek, hűséges szolgálatuk elis-me-rekben elismerő oklevelet kíván adományozni, esetleg őket más kintte-tésben részesíteni. A kinttelést a "szol-gálatadatoknak kell kériük. Evégből felhi-vom mindazon szolgálatadatok, kik erdő-őröknek megjutalmaztatni óhajtiák, hogy a vonatkozó és helyhatósági bizonyítvány-nal felszerelt kérvényüket az illetékes főszolgabíró (polgármester) utján hozzá-m legkésőbb folyó évi április 1-ig terjesz-szék fel. Megjegyzem, hogy a kinttelésnek egyhelyben eltiltított minimális 25 év kifogástalan szolgálat alapfeltétele. Balas-sagymart, 1930 január 27. Pályi Pál s. k. főspán.

Turisták! A Magyar Turista Szö-vegség a Nemzeti Szalon Egyesülettel karöltve 1930. március 16-iki kezdettel egy 3-6 hétre terjedő "Nemzetközi Alpin képképzésként" rendez Budapestben, melyről részletesen számol be a Turista-ság és Alpinizmus januári száma, amit tagiaink szives figyelmébe ajánlunk. A kiállítás sikere biztosítva van, miután a különböző országok hegyei festői rész-vételüket bejelentették s így a falatozók művész alkotásokban gyönyörködhettek. A kiállítást megtekintők részére a M. T. Sz. kedvezményes jegyeket helyezett ki-látásba, miért is felkerjük tagiainkat, hogy ebbeli igényüket február hó 20-ig jelenték be Kaszper Kálmán egyesületi pénztárosunknál, hogy a kedvezményes jegyeket idejében kézbesíthessük. A Turista arcképes igazolványok hosszab-bításra sürgősen beadandók. Előnézés.

Meghívás a volt 25-ös ka-tonákhoz. Ezennel tisztelettel meghívjuk a volt bajtársakat, hogy folyó év febr-uár hó 2-án délelőtti 11 órakor a Czir-besz-féle vendéglóban okvetlenül jelen-jenek meg. Bajtársi szeretettel 25-ös inté-zőbizottság.

A Salgótarjáni Takarékpénztár története 60 éves jubileuma alkalmából

írta: Wabrosch Béla a Takarékpénztár elnöke.

A Salgótarjáni Takarékpénztár igazgatási tagjai collegiális bizalommal fordultak hozzám, vállaltam el intézetünk történetének leírását, fennállásának 60 éves jubileuma alkalmából.

Örömmel teljesítem e feladatot, mert még a mai idők sűrű ünneplései között is egy pénztártér 60 esztendő eredményesen betöltött idejéről megemlékezni és azt örömdetesen megünnepelelni nem emindennapi esemény.

Megírom ezt a történetet annál is inkább, mert a lefolyt jubiláris idő második felében 30 évig mint igazgatási tag működtem közre, 15 éven át pedig a megítélt elnöki széket foglaltam el, így tehát feladatom tárgyát ismerve, a hiányzó adatokat emlékezetemből is kiegészíthetem.

Az 1920-ik évre eső félszázados jubileumot nem volt módunkban megtartani, az akkori katasztrófális viszonyok között, a proletárdiktatúra után nem gondoltunk semmiféle ünneplésre, akkor csak a szerencsésen megmenekültek halálja rebegethette el ajkainkról.

Feladatomra átvérve engedtessek meg, hogy ezúttal ne a megszokott takarékpénztári jelentések sablonos számháalmazát tállaljam fel mélyen tisztelt olvasóm előtt, de a lefolyt időket jellemezve, az akkori viszonyokról is rövid, tömör, de lehetőleg hű képet nyújtsak.

Le kell szögezmem továbbá azon körülményt, hogy intézetünk fennállása elejétől a mai napig oly szoros kapcsolatban volt Salgótarján községnek gazdasági életével, hogy annak vonatkozásait mellőzni nem lehet, — kell, hogy azokra is röviden kitérjek.

A község 60 év előtt egy igénytelen falu lévén, amelynek gazdasági életreklése, a szentelepek feltárással, a Takarékpénztár egyidejű alapításával teljesen összeesik és további fejlődésében is intézetünk Salgótarján gazdasági életének mintegy pulzusa lévén, vérkeringésének minden lökését híven jelezte.

Tény az, hogy a múlt század hatvanas éveiben szegény nép lakott „kenyeretlen” Tarjánban és ezen elhagyatott falu, gondozatlan jellegét az újabb idők megtartotta, sőt egyrészt még ma is magán viseli.

Igy volt ez, dacára annak, hogy területén országos, sőt világhírű modern berendezésű bányák és gyárak keletkeztek, amelyek nagyszámu képzett mérnöki karnak, tisztviselőnek és szorgalmas derék munkásnép seregének nyújtott megélhetést, virágzó, hatalmasan fejlődő vállalatoknak vetette meg alapját és földesurainak szénkincse révén tekintélyes vagyont juttatott.

Nagy mulasztás esett tehát a multban, mert Tarjánnak a nagyobb részt alacsony vískör által szégyeztetett döcögös, sáros fű-utcaján három kilométert kellett — nem is oly régen — kocsikázni, hogy a vasutálomásra juthassunk.

Szabályozatlan, egészségtelenes utakjai a nyílt utcákon folydogáltak még ma is, dacára annak, hogy a város agilis polgármestere Dr. Förster Kálmán mindent elkövet a mulasztások pótlására.

És amit hosszú 60 éven át a polgárság csekély áldozatával könnyen meg lehetett volna fokozatosan teremteni, — azt a kulturát — ma nehezebb viszonyok között, az adófizetők sokkal nagyobb megterhelésével kell sietve kiegészíteni.

Nem lehet előttünk közbömbös a város jövője sem, mert annak különleges viszonyait tekintve, meggondolandó, mi lesz, ha a szentelepek kimerülnek, a bányák üzemei megszűnnek, a tisztviselői száza, a bányamunkások ezrei elszáradnak.

Ha talán a visszaesés nem is lesz oly nagymérvű, ha nem is jutunk létszámilag fontosnak tartom, hogy a város maga és intézményei oly kultúrfokra emelkedjenek, hogy a fennmaradás és további fejlődés biztosítva legyen és az idekerült intelligens elem is, ezután megállapodva, maradandólag magát a város polgárának tekintse.

Salgótarján területén a helyenkénti szénkibuvások már a múlt század elején ismeretesek voltak. A komoly tudományos alapra fektetett szénkutatások azonban a hatvanas évek elején lettek fogatosítva és e kutatások sikere alapján a bécsi Brelich és Windsteig cég, illetve a Szent István köszönbánya r.-t. engedélyt nyert egy Budapestig terjedő keskenyágúnyu „lóvasut” építésére.

A cég megbukott és a Szt. István társulat jogutódja, a Salgótarjáni Köszönbánya r.-t. bányagazdátja: Zemlinsky Rezső javaslatára a rendes nyomtávra való kiépítése végett a Máv. vette át a vasutat és azt teljesítve, 1867. május havában a forgalomnak át is adta.

Salgótarján és környéke ez időjáig egészen be Gömörbe jeszeniczei Jankovich Miklós birtokában volt. A birtok csaknem fele erdő, a többi része hegyes-völgyes, nem valami elsőrendű termőföld volt.

A diszgazd Jankovich Miklós tipikus magyar földesurnak virtuosus passióról és nejének Soldos Emmának különködéseiről még na is sokat regélnek, nehéz azonban eldönteni, mennyi ezekből a költészet és mennyi a valóság. Jankovich Miklós halála után a birtok, özvegye és férjezett leányai, tehát a Soldos, Szilárdy, Balás és Luby családok között felosztott.

A központi rész Szilárdy Ödönre jutott, így hát a község sorsára ezentul Szilárdy Ödön egyénisége nagy befolyást gyakorolt.

A helyzet urai tehát az 1870. körüli években Salgótarjánban Zemlinsky Rezső bányagazdát és Szilárdy Ödön földbirtokos voltak és e két providenciális férfiú pillanatnyi harmoniája hozta létre a Takarékpénztár eszméjét, ők tekinthetők tulajdonképen intézetünk megalapítóinak.

Az első „alakító” közgyűlés 1869. évi december 28-án tartott. A Takarékpénztár működését pedig 1870. április 21-én kezdte meg.

Az első „nagy választmány” tagjai voltak Szilárdy Ödön ideiglenes elnökön kívül [Salgótarjánból: Bérés János r. k. plébános, Gazdy László kántorantit, Gömör Sándor bányagazdát, Kelemen Imre, Kovács József községi bíró, Seidner Mór földbirtokos, Seyman Antal és Zemlinsky Rezső, — Pálfalváról Bohus Ábel ügyvéd és Okolicsányi István földbirtokos, Szirákról Kun Barna földbirtokos, Homokterenyéről Lieszkovszky József.

Ezenkívül még nagyobb részvénnyel az alapításhoz hozzájárultak: Zemlinsky család Herber család, a Köszönbánya társadása (100 drb.) Jankovich Miklós és neje Soldos Emma Kazárról, a Szilárdy család, Balásné Jankovich Ilona Szöllősről, Lubiné Jankovich Antonia Redéről, Czebrán grófok Fülekről, Forgách Antal gróf Kékkőről, Kramolin Ferenc Fülekről, Wohl Gáspár Losoncra, báró Barkóczy Ottília Karancseszről, Ottlik Akos Balassagyarmatról, Minich Manó Szécsényből, Hoffmann Bernát Zagyráról, Gaszner Gida Bozítapustáról, Hankus Lajos Pálfalváról, — Pestről: Wittchen Kornél, Benvenisti Samu, Floch Henrik, Gold József, Jarmay Gusztáv. Salgótarjánból: Jungmann Mihály orvos, Rubint Károly gyógyszerész, Javor Gyula, Köröskényi Bálint, Barella Henrik, Arnstein Henrik, Diviaczy Ferenc, Dr. Vajda Ignác, Gyórfy József, Weisz Mátys, Smetana Ernő, Groszberger Adolf, Goldberger Dávid és még többen, de kevesebb részvénnyel.

A 60.000 ft.-ra (600 drb. részv. a 100 ft.) tervezett alapítóknek egyelőre csak 40%/-a azaz 24.000 ft.-t lett befizetve, 1871. évben pedig 50%-ra tehát 30.000 ft.-ra felemlve.

Alapszabályaiban a Takarékpénztár célja szó szerint így állapította meg: célja „a kevésbé vagyonos néposztálynak megalkarított vagyonuk biztos letételezése, kamatolásra és szaporításra alkalmas nyújtani, hogy ezáltal a munkásság és takarékság szellemét bennök felébrezze. Célja továbbá előlegek és

kölcsönök adásával a lakosság egyébb osztályainak érdekeit előmozdítani.

Az alapszabályokban tehát Zemlinsky bányagazdátó intenciói szerint a Takarékpénztár elsősorban a munkásság érdekeit karolta fel.

A Takarékpénztár 60 éves élettörténetét könnyebb áttekintés végett 3 korszakra oszthatjuk fel.

Az első leghosszabb korszak az alapítástól körülbelül a háború idejének középső 1916-ig terjed, amidőn az intézet üzletmenetében a folytonos fejlődés tűnik elénk.

A fejlődés vonala természetesen nem egészen szabályosan emelkedő, de hullámos, a hosszú 46 éven át tartó korszak változó gazdasági állapotának megfelelően.

Ezen idő folyton gyarapodó betétszövege a betevő közönség rendithetlen bizalmának megerősödését mutatják, az évi eredmények, osztalékok pedig az üzletmenet szilárdságát jelzik.

A második korszak körülbelül 1916-tól 1925-ig terjed, mely a proletárdiktatúra és a devalváció rombolásait tünteti elénk.

A harmadik időszak — ha úgy nevezhetem — az újjászülés korszaka.

De lássuk mindezt kissé részletesebben. Az első üzleti év 1869. április 21-től, december 31-ig, 8 hónapig tartott, — és e csonka év mérlege 25.898 ft. betétből és 931 ft. nyereségről számol el.

A Takarékpénztár első tisztviselői Diviaczy Ferenc pénztárnok és Barella Henrik könyvelő, — a későbbi községi bíró — voltak.

A második évben, 1871-ben már Zemlinsky Rezső szerepel mint elnök, aki az alapuló munkát nagy értelemmel és körültekintéssel vezette.

Tekintélye bizalmat ébresztett a közönség körében új intézetünk iránt.

1874. évben saját helyiségébe vonulhatott a Takarékpénztár, amennyiben 9300 ft.-ért Bohus Ábel ügyvéd közbenjöttével megvásárolta a r. k. templom alatt lévő régi Jankovich kúriát.

A következő évben az új alapszabályok szerint az eddigi „nagy választmány” helyett, az elnökök helyett 10 igazgatási tag és 4 felügyelőbizottsági tagra bízta a takarékpénztár irányítását.

Ez időben főleg Gömör Sándor, Okolicsányi István, Löblbach Gusztáv, Szilárdy Ödön, Kovács József, Pfaff Gusztáv, Hankus Lajos mint igazgatási és Kramolin Ferenc, Papp János, Javor Gusztáv és Hankus Imre szerepeltek mint felügyelőbizottsági tagok.

Salgótarján másik ipartelepéről szölvő a Vasinomító r.-t., mely ugyancsak 1879/80-ban alakult és 1882. évben a gömörgegyi Rimamurányi Vasművel fusionálva, országunk egyik leghatalmasabb iparvállalatává fejlődött.

Az acélgyár műszaki vezetőjét Borbély Lajost ez időben, bárcsak rövid ideig szintén a Takarékpénztár igazgatási tagjai között találjuk.

Salgótarján gazdasági helyzetének ezen újabb megerősödése folytán az évi forgalom már 760.000 ft.-ra szökkent fel, az eddigi 6% osztalék helyett 10%-ot fizethettek. A betétek 200.000, a váltótárca 165.000 ft.-ot, viszont az ingatlanokra összesen csak 10.000 ft. körüli kölcsön adatott.

1882-ben a tartalékok gyarapodván további realizálásra utalta az igazgatóság és ekkor építette fel az emeletes bérházat a város göpcőntáján az Erzsébet-teret sarkán, melyben 1922. év óta a Takarékpénztár üzlethelyiségei is el vannak helyezve.

1884 márcs. 15-én a Takarékpénztár érdemű elnöke Zemlinsky Rezső bányagazdátó meghalt és utódjának Okolicsányi István választott meg, Okolicsányi helyét az igazgatóságban Unger Gusztáv és ennek helyét a felügyelőbizottságban Watty József, később Szalay István töltötte be.

Még Zemlinsky elnöksége alatt

1873-ban lett a Takarékpénztár könyvelője Kádás István, aki az időközben községi bíróvá választott Barella Henrik, illetve az ezt követő Köröskényi Bálint örökébe lépett.

Az 1890-es években Tarjánban nagyobb gazdasági fellendülés következett be, ekkor létesültek a Hirsch és Frank féle vasöntő és gépgyár, a Palackgyár (Lukács Béla huta) a Salgótarjáni Villamossági r. t., amely a gazdasági életet fokozva, új munkásnéppel, hivatalnokokkal gyarapították az ipari emporiummá emelkedett község lakosságát.

E fellendülés nyomán a betétek 1898. évben már az 500.000 ft-ot túlhaladták, a váltó kölcsönök ugyanannyira emelkedtek, az évi forgalom 2 1/2 milliót, a nyereség 12.400 ft-ot tett ki.

Az alapítók 28 év után az alapítók intenciójának megfelelően 60.000 ft-ra lett kiegészítve, az 1900. évben, a korona érték élethe léptetésével pedig 600 drb. 200 koronás azaz 120.000 Kor. névre szóló részvényekre lett ártérítelve.

A betét ekkor 950.000 Kor. a váltótárca 865.000, az ingatlankölcsön 140.000 Kor. az évi forgalom 3 1/2 millió Korona, az osztalék 7 1/2% volt.

Az 1901. évben az igazgatóság Okolicsányi István elnöklete alatt a következő tagokból állott: Szilárdy Ödön, Hankus Imre, Watty József, Gerő Nándor, Beck Károly, Luby Géza, Kovács József, Kovács Nándor, Löblbach Gusztáv és Wabrosch Béla, — később Löblbach Gusztáv bánatárts. intéző és Beck Károly acélgyári főmérnök kilepésével, Kovács József bíró és Kovács Nándor apátlébáns elhunytával az igazgatóságba Frank Dezső, Weinberger Soma, Szalay István és Csák Ödön léptek be.

A felügyelőbizottságban Papp János, Ruttkay Sándor, Nemes János és Herzog Gyula voltak.

1901-ik évben amidőn a Takarékpénztár igazgatási tagjai közé beléptem nem tagadhatom, hogy egy neme a megilletődésnek hatotta át egész válnomat.

A környezet, a helyzet mindenkor hatással van az emberre. Az a régi kuria, a Takarékpénztár épülete, akkori helyisége várszerű ódon falaival, hatalmas körüv boltozataival, a termek, szobák derengős félihomálya, mind a régi gondatlan idők patriarchális viszonyait tüntették elém.

Az emberek pedig koszorú irónk Jókai által megörökített jó táblabírák korára emlékeztettek engemet. Minden ténykedés megfontolt komolysággal, minden szó kimért nyomatékkal hangzott el.

A közgyűlések ünneplés hangulata még ma is élénken emlékezetemben van, a lefektet öltött tisztelet gerjesztő öreg Okolicsányi István elnök nagy oratóriahanghordozással, remegő kezében az évi eredményes mérleggel, mondja el a megnyitót, mellette karosszékben kezbesztve vetett lábakkal pipafüstbe burkolva, helyeslőleg bólingatva el a helyezőre Szilárdy Ödön, aki a közgyűlésre mindig idekerítette birtokairol fiat, belát és Istvánt, hogy résztvegyenek a megdöntetlen szavazásban és így ezen ünneplésben alkalmakkor a Takarékpénztár falai között némi családias hangulat is derengett.

És ha ma már más, modernebb áramlat uralkodik intézetünkben, azért ez a lefűt szellem, akkor a legkevésbé sem ártott, sőt nem tagadható, ezen jó időkben épültek fel nagyrészt a takarékpénztár oszlopai.

Egy vidéki kis banknak, — a későbbi idők tanuskodnak róla — nem árt egy bizonyos fokig terjedő conservatív szellem, sőt mintha stabilitást, nyumbst teremtené a közvéleményben.

A Takarékpénztár igazgatósága szigoruan ragaszkodott az alapszabályokban előírt feladatokhoz.

Üzleti körében, csak a betétek kezelése, a váltó és ingatlán kölcsönök szerepeltek és távol tartották magukat, minden nagyból, esetleg kockázattal járó pénzmuveletől.

Jelentős szerep jutott ez időben Szilárdy kedvelt emberének, Kádás István, a Takarékpénztár könyvelőjének később intézőjének, ő volt bizalmasa, aki neki mindenről híven referált. Jellegzetes egyénisége előttem van, ahogy az igazgatási üléseken mindig jelen lévén, utólrhetlen fölényes gesztussal szurta le egyenként az ülés után kijáró egyeztet forintot a zöld asztal körül ülő komoly társaságnak.

1906. évben Okolicsányi István gyengélkedése miatt lemondott, utána maga Szilárdy Ödön foglalta el az elnöki széket és ezidőre esik Öfelségétől való magyas kitüntetés, ugyanis ekkor az udvari tanácsosi méltóságot nyerte el.

Ekkor az igazgatóságban Hankus Imre, Frank Dezső, Wabrosch Béla, Dorosnyák Géza, Gerő Nándor, Herzog Gyula, Szalay István és később Watty József, Weinberger Soma, Csák Ödön után Pock Jenő, Luby István, Gleidura Géza és Baranyai István foglaltak helyet.

A felügyelőbizottságban pedig Papp János, Ruttkay Sándor, Dr. Kovács Jenő és Kanszó György vettek részt.

Az 1900. utáni kedvezőtlen gazdasági időkben a salgótarjáni Weisenbacher János cég vagyonhiánya okozott nagyobb mozgalmat Takarékpénztárunk életében.

A köztisztviseltekben álló Weisenbacher János, akinek a Fő-utcan a község háza és jól berendezett cognac-gyára, Karancsberényben, Kutason birtoka, szőlője volt, csöbbe került. Battyán, Endre, az országos hírnagy Holtzspach vállalkozó cég főnöke a mileniumi óriási építkezésekben a cég erején felüli vállalkozásokba bocsátkozva tönkreteszte magát, magával rántotta János összesét is.

Weisenbacher Jánosnak, mint községünk akkori jeles polgárának, a túlzott gazdasági szervezőtevékenység elmulasztása érdekelte.

Takarékpénztárunk erősen érdekelve lévén, a csődöt Frank Dezső, akkori ügyvezető bonyolította le. Weisenbacher vagyonából, a tarjáni ház, a cognac-gyár, cognac készlet és a Meszes alatti pincék, tartozása fejében Takarékpénztárunknak jutottak és így követeléseink fedezve lettek. Az 1900. utáni kedvezőtlenebb gazdasági viszonyok között 1908-ig lassabban fokozódó eredményeket tudott intézetünk felmutatni, ezzel szemben az 1910. évben a múlt évi 5.137.380 K-évi forgalom egyszerre 9.868.380 Koronára szökkent le, a betétek 2.415.290 K-ra a váltókat 1.029.980 K-ra az ingatlanokékon 690.680 K-ra emelkedtek, nyereségünk 43.546 K az osztalék 15% volt.

Ez évben lépett fel a tarjáni piacon az első konkurrens pénztár, az Salgótarjáni Népbank, mely előzőleg 1—2 évig mint korona szövetkezet szerepelt, 1921. évben az Országos Központi Hitel-szövetkezet, mely Salgótarjában fiókot állított fel.

Az 1911-ik évben már mozgalmassabb idők következtek, intézetünk minden ágának fellendülése, különösen betéteinek szaporodása miatt, valamint üzletünk további kiterjesztésére törekedve, Veperlén egy fiókinlézetet létesítettünk.

A verpeléti fiók az ottani befolyásos érdekeltséggel Kanszó György föld-birtokos vezetésével, a mi ellenőrzésünk mellett meg is alakult.

Az Osztrák-Magyar Bankkal, beszerzési fiókja által visszacsatolás végett összeköttetésbe jutottunk.

Nógrádvármegyében közönsége ekkor megtartott közgyűlésen elrendelte, hogy a megyei árveréseken egy részben intézetünkkel helyeztessék el.

Ez évre esik továbbá alapítókunk 300.000 Koronára való felemelése, mely ezután 1000 drb. 300 korona névértékű részvényből állott.

1912. évben Szilárdy Ödön elnökünk betegeskedvén, lemondott, búcsulevélből sajnálattal kellett tudomásul vennünk, hogy elhatározása visszavonhatatlan. Meleg szavakkal rokonszenvérről és szeretetéről biztosította az igazgatóságot.

Nemsokára még ez évben meghalt, és mi meghatva állottuk körül kórhoszáját.

Szilárdy Ödön ellentmondást nem tűrő egyéniségét és autoritár fellépését sokan nem viselték szívesen és ebből kifolyólag, ha nem is ellenséget, de sok ellenfelet szerzett magának a községben.

Nem tagadható azonban, — a meggyénél nagy befolyása lévén, ha valaki hozzáfutott ügyes-bajos dolgában, sok jóindulattal találkozott, a kisgazdák kölcsönügyeit különös előszeretettel pártfogása alá vette.

Halálát megelőzte 1911-ben Kádás István elhunyt, aki 38 éven át volt intézetünk kötelekező — 1912. év elején örökre eltávozott Okolicsányi István alapító tagunk és 1884-től 1906-ig elnökönk.

Velük kihaltak a régi patriarchális idők utolsó képviselői.

Szilárdy Ödön halála után 1912-ben Baranyay István földbirtokos, a család egyik bizalmas barátját választottuk elnöknek.

1913. évben Hankus Imre gyógyszerészre esett választásunk, 1914-ben Szilárdy Istvánt kértük fel, hogy vegye át édes apja örökét, az elnökséget, amit el is fogadott, de 1916 év elején — a közügyekben egyáltalán nem hajlandó résztvenni — sajnálatunkra lemondott.

1913 évben az igazgatóság tagjai voltak: Dr. Kovács Jenő, Pósa István, Frank Dezső, Wabrosch Béla, Dorosnyák Géza, Luby István, Gerő Nándor, Herzog Gyula, Szalay István, Gleidura Géza. A kérihetetlen halál azonban nagyon megváltoztatta sorainkat. Gerő Nándor bányai igazgató halála után Kanszó György, azután Gleidura Géza szeretett apátibéanosunk 1914-ben bekövetkezett halála után újból Hankus Imre és ennek elhunytja után 1916-ban Dr. Mocskay Sándor lépett be az igazgatóságba, de a szomorú névsornak még nincs vége, mert 1916. évben meghaltak: Frank Dezső és Szalay István, akik helyett Szecsey Ernő főszolgabíró és Liptay B. Jenő gyárigazgató léptek be az igazgatóságba.

És ekkor az igazgatóság bizalma felém fordult és az elnöki tisztet elfogadva, azt 1916 óta viselem, helyettem az igazgatóságba Herczegh József plebános választottuk be.

A Szilárdy család betétei kivételével, részvényeink más kezébe kerültek, végleges visszavonulások azonban már a Takarékpénztárunk semmiféle megrázkódtatással nem járt, mert elég erősen volt a Takarékpénztár megalapozva, hogy ezt elviselhesse és elviselte, dacára annak, hogy 1913 óta ismét igen nehéz fellegel borultak hazánkra, a közelgő háború előzése rettenetesen nyomozott gazdasági helyzetet teremtett.

A kedvezőtlen üzleti viszonyok, az elterjedt riasztó hírek, a betét állományban érezhető válság, az értékpapírok, a koronajáradék áresése érzékeny leírásokat tett szükségessé.

Elnöki székem elfoglalásánál többen közt arra is törekedtem, hogy egyesek hegemoniája ezúttal ne veszélyeztesse az igazgatóság működését és a vélemények korlátlan nyilvánítása lehetővé tessenek, amit annál könnyebb volt elérnem, mert igazgatóságunk tagjaiban megértésre találtam, őket ugyanilyen szellem vezérelte. Kádás István intézői körét az igazgatóság nem töltötte be, hanem akként intézkedett, hogy az ügyvezetés összes szálai egy igazgatósági tag kezében fussanak össze, akivel az igazgatóság összes tagjai közvetlen összefogásban vannak.

E bizalmi pozíció elfoglalására az igazgatóság Dorosnyák Géza igazgatót kérte fel, aki a hozzáfutott várakozásoknak teljesen megfelelt, azóta folyton kivéve az 1918. évet, amidőn Herzog Gyula helyettesítette — tölti be lelkiismeretesen vezetői ügykörét.

A felügyelőbizottság tagjai 1916. évben Matheidesz József, Szlovikovszky Emil, Kovács Béla és Dr. Szalvendy Ödön voltak.

A verpeléti fiók vezetését Kanszó György ügyvezetővel, Hasenfeld Henrik, Reiner Armin, István Lajos és Rhédey Endre képviselték. Tisztviselői karunk ekkor: Garabb Elek pénztáros, Váczy József főkönyvelő, Németh Antal, Stössel Árpád és Mihályi Antal könyvelőinkből állott.

1916. évben 300.000 kor. alapítókunk, 2.910.060 kor. betétünk volt, évi nyereségünk 58.000 kor., az osztalék 13%.

A háborús évek küzdelmei között elérkeztünk a katasztrófális forradalmi időkhez.

Eddig terjedne körülbelül Takarékpénztárunk működésének első korszaka, ezidőben pénzünk elértéktelenedése már érezhetővé válik. A háború utáni összeomlás 1919. évben rendkívüli megrázkódtatásoknak tette ki ekkor már 50 éves Takarékpénztárunkat.

A tanácsköztársaság pénzügyi népbizottsága szocializálta (?) intézetünket, az igazgatóságunk, felügyelőbizottságunk és ügyvezetőnk működését felügyelték és egy directoriumot helyeztek be.

A szovjet pénz devalvációjából 625.120 Kor. veszteségünk volt. Aug. 2-án a proletárdiktatúra az egész orszá-

gunk megszünt, Salgótarjában azonban csak aug. 8-án lett vége és midőn aug. 9-én intézetünk ismét átvettük, a román és cseh megszállás miatt nem volt módunkban a szovjetpénzt értékesíteni.

Romokban hevert minden, keseregünk mint Marius Carthago (romjain) és csodálkoztunk, hogy lehettek intelligens tanult emberek is, akik a szociáldemokraták ölében dédelgetett kommunista eszméknek bedőltek.

Az anyagiakban eszközölt rombolás pedig távolról sem volt oly nagy, mint a lelkekben.

Amilyen magasztos a szocializmus a szeretettel párosulva, époló átok — amint láttuk — az emberiségre szertel nélkül, a gyűlölet poklában.

A vezetést tehát ismét átvettük, a régi rendet megfeszített munkával igyekeztünk helyreállítani, az összemással fenyegetett intézetünk rendkívül nagy veszteséget csökkenteni és azt újra életképesse tenni.

E célból bevezettük az idegen pénz értékesítését, továbbá Salgótarján és vidéke élmezésének javítása végett kereskedelmi részvény társaságot alapítottunk.

Hogy intézetünk helyzetéről, egy teljesen megbízható tiszta képet nyerjünk, felkértük a Pénztárszámvetési Központot a legmesszebbmenő revizió megtartására. A Pénztárszámvetési Központ két főtitkáraként Dr. Berger Gyula, Piszár József urak által megjelölt alapos vizsgálat, úgy az anyaintézetnél, mint a verpeléti fióknál a könyv és az ügyvitel teljesen rendben talált, az igazgatóságunk a veszteségek csökkentésére, valamint az intézet életképessé tételére fordított munkáját és intézkedéseit méltányolták és teljesen megfelelőnek találták.

A nagyfokú intézetünk iránt táplált rendiethetlen bizalmának jele volt, hogy betéteink 1920. év június havában már 10.742.400 koronára emelkedtek, ekkor voltunk ugyanis már abban a helyzetben, hogy az évet lezárhattuk és az 50-ik rendes közgyűlésünket megtarthattuk.

Ezen magas betét, illetve idegen vagyonnal szemben 300.000 koronás alapítókunk 750.000 koronára kellett felemelniük.

A hitelszükségletek kielégítése céljából közönségünk szokatlan nagy mérvben vette igénybe intézetünket és így rendkívül nagy forgalmat értünk el.

De dacára ennek, a kimutatott eredmény, a folyamatban lévő devalváció miatt, mérsékelt volt, mert az adók, tisztviselő fizetések és ületi költségek óriási emelkedése és viszont az értékpapírok értékeinek tetemes csökkenése, leírása az eredményt kedvezőtlenül befolyásolták.

A világháború folyamán hazafias kötelességből kifolyólag jegyzett 2.339.300 korona értékű hadikölcsönkönyvényeket és kincstári jegyeket, miután elértéktelenedtek, két év alatt teljesen leirtuk. Le kellett írunk a pénz helyettesítésére alkalmas papok pénztári elismervényeket is.

Részvényeseink anyagi érdekeinek lehető kielégítése és az elmúlt 1919. évi veszteség részbeni kárpótlásaként, részvényeinket 1919. évre 20 koronára, 1920. évre 40 koronára osztalékot fizettünk ki.

A részvényvagyonválságot készpénzben, egy összegben fizettük le az állami pénztárba.

A betétválságról szóló törvény értelmében intézetünk 1.195.734 koronára betétvagyonválságot fizetett.

Hogy helyzetünkkel megküzdhesünk és veszteségeinket pótoljuk és fizetési kötelezettségeinknek megfelelhessünk, erdőségek fakitermelését vállaltuk és a Weisenbacher csödből nekünk jutott házat a tarjáni Fő-utcan kénytelenek voltunk eladni, hogy újra talpra állhassunk. 1921. évben üzletünk emelkedése összeforgalmunk 560 millió Kor. volt.

Verpeléti fiókunk „Verpeléti Népbank” cég alatt önállóította magát, annak működését, mint fiókot beszüntettük.

Ez évben Pósa István, Herzog Gyula és Dr. Mocskay Sándor igazgatósági tagjaink vidékünkön eltávoztak, helyettük Róth Flóris bányai igazgató, Dr. Szalvendy Ödön ügyvédet és Kovács Béla nagykereskedőt választottuk be az igazgatóságba.

A felügyelőbizottságba ekkor, Krudy Dezső és Dr. Förster Kálmán léptek be.

1923. évben alapítottuk a „Kistere-nyei Takaréks és Hitelbank”-ot az ottani érdekeltséggel karöltve, mely miut önálló intézet biztos alapot nyerve, ma már szép fejlődésnek örvend.

A háború kezdetétől megindult pénzünk elértéktelenedése és az ebből kifolyó helyzet teljes tájékoztatása végett talán kényezhetjük, hogy: 100 nagyar korona 1914. januárban még 105 svájci frank volt, de 1915. januárban már 90 svájci frank, 1916. januárban 63/85 svájci frank, 1917. januárban 54/40 svájci frank, 1918. januárban 52/50 svájci frank, 1919. januárban 29/50 svájci frank, 1920. januárban 2/48 svájci frank, 1921. januárban 1/11 svájci frank, 1922. januárban 0/79 svájci frank, 1923. januárban 0/206 svájci frank, 1924. januárban 0/237 svájci frank, 1925. januárban csak 0/0071 svájci frank volt.

És ezen gazdasági válságot végigküzde szinte elcsodálkozva kérdi az ember önmagától, hogyhát ennyi veszteség után megtudunk-e még élni.

De a küzdelem a létért folyt tovább és nem annyira az értékek, mint a számok halmaza nőttön-nött.

Betéteink 1921. évben 21 1/2 millió, 1922. évben 43 1/2 millió, 1923. évben 368 1/4 millió és 1924. évben 2808. millió koronára szökkentek fel ennek folytán alapítókunk 1922. évben 750.000 koronáról 2 millióra, 1923. évben 2 millió koronáról 5 millióra, 1924. évben 5 millióról 100 millióra, emeltük fel, de nem tovább, mert 1925. évben valutár stabilizálódott, megkaptuk a pengőt és ekkor a Pénzügyminiszter 700/0/1925. sz. mu. a mérleg valódiságának helyreállításhoz szóló rendelet alapján elkészítettük intézetünk 1925. január 1. napjának vagyonállapotáról a megnyitó leltárt és a megnyitó mérleget.

1925. évi megnyitó mérlegünk szerint alapítókunk 100.000 P, tőkeállományunk 25.000 P, takarékbetéteink, 2.29.500 P váltó-, folyószámla-, jelzálog- és kölcsönköcsön kihelyezésünk 260.700 P volt. Ezzel szemben 1929. évi mérlegünk szerint alapítókunk 150.000 P, tartélekjaink 71.500 P, takarékbetéteink 2.143.374 P, váltó-, folyószámla-, jelzálog- és kölcsönköcsön kihelyezésünk 2.448.795 P volt.

Igazgatóságunk tagjai: Wabrosch Béla elnök, Dorosnyák Géza, Liptay B. Jenő, Róth Flóris, Herczegh József, Szecsey Ernő, dr. Szalvendy Ödön, dr. Förster Kálmán, dr. Kovács Jenő, Kovács Béla igazgatósági tagokból állott. A felügyelő bizottságban Csintalan Ábris, Matheidesz József, Krudy Dezső és Bocznér Pál voltak.

Mély fájdalommal kell megemlékeznünk, hogy igazgatóságunk sorában ismét dus aratása volt a halálnak, a férfikor teljében távoztak el örökre körülbelül derék igazgatósági tagtársaink, mégpedig:

1925. évben benedekfalvi Luby István földbirtokos, 1928. évben Herczegh József kanonokplebános, Liptay B. Jenő acsályári igazgató és dr. Kovács Jenő ügyészünk, akiket szomorodott szívvel kísértünk a nagy utra.

Nem mulasztatom el felelteni, hogy az utóbbi években a Magyar Nemzeti Bank és a Pénztárszámvetési Központ részéről a legmesszebbmenő támogatásban részesültünk, amit halával és köszönettel fogadunk.

Betéteink 1928. évben 1.866.296 pengőre, váltó, jelzálog, kölcsön és folyó számla kihelyezésünk pedig 2.143.374 pengőre emelkedett, és így nem kerültek el, hogy alapítókunket szűz angba hozva 100.000 pengőről, 1000 d. b. 50 pengő névértékű részvény kibocsátásával 150.000 pengőre emeljük.

A hosszú 60 év alatt nem nélkülözhetjük felemletni mindazokat, akik az igazgatóság működése körén kívül lelkiismeretesen fáradoztak intézetünk felvirágoltatásáért előmozdították.

Első sorban ügyészeinket kell fel-említenünk. Kezdetben Bohus Ábel pálfalvi ügyvéd bonyolította le intézetünk ügyeit, később Draskóczy Zsigmond losonczy ügyvéd volt rendes ügyészünk. 1904-től — 1916-ig Frank Dezső tarjáni ügyvéd igazgatósági tagunk vállalta az ügyészi teendőket, azután dr. Kovács Jenő igazgatósági tagtársunk intézte lelkiismeretesen jogügyeinket, 1928. évben bekövetkezett halála óta dr. Salvendy Ödön körültekintéssel tölti be ügyészi állását.

Derék tisztviselőinkről szólva, Ba-

rella Henrik és Köröskényi Bálintól, akiket Kádás István váltott fel már megemlékezünk.

1911 évben Váczy József, 1912 Németh Antal, Mihály Antal, Stössel Árpád és Kurucz Lajos voltak könyvivőink, 1921 óta Zatroch János vezeti az igazgatóság elismerése mellett a könyvetek, akinek íj, Matheideusz József segédkezett, az utóbbi 1923-ban Kisterenyébe való át-helyezése után Kurucz Lajos, 1927-től kezdve Gaál Ferenc osztoznak munkájában.

Első pénztárnokunk Diviaczky Ferenc volt, 1881-ben lépett be Garab Elek, akiről mint pénztárnokunkról már megemlékeztem, 1919 évben amidőn nyugalmába vonult Holcsek Antal vette át a pénztár kezelését, 1927 év óta Kurucz Lajos végzi most is a pénztárnoki teendőket.

Takarékpénztárunk nyugdíjintézte 1892. évben alakult, amidőn a szabályzatban a nyugdíjalap 10.000 koronában lett megállapítva, amelyhez a takarékpénztári alapszabályok szerint az évi tiszta jövedelem 5 %-a lett hozzájárulásul megállapítva.

A devalváció után a pengő értékre áttérve a nyugdíjalap összességűsödött,

az intézet azonban mindenkor teljesítette a tisztviselőkkel szemben, az erre vonatkozó kötelezettségeit.

1928. évben megalakult a „Takarékpénztárak és bankok országos nyugdíjpénztára” állami illetve a Pénztékei Központ ellenőrzése mellett, és intézetünk ide fűzti be visszamenőleg a tisztviselők nyugdíjaira fizetendő járulékokat, és fizeti a rendes évi járulékokat is, amelyek az intézetre 8%, a tisztviselőkre 5% befizetést rónak.

Az alapszabályokban a tiszta nyereségből előírt 2%-ot mindenkor jótékony célokra fordítottuk sőt azelőtt sem zárkoztunk el intézetünk adakozni, amidőn arra alkalom adódott.

Az 1930. évi 60-ik rendes közgyűlésünk tájra a közönség elé az ezei megérlelt, mely szintén csak arról tanusodik, hogy a Takarékpénztár az elviselt nehéz gazdasági viszonyokat leküzdve, ma, újul megerősödve az alapszabályokban kitűzött célját szigorúan követi, betölti hivatását, lelkiismeretesen megfelel feladatának.

A betevők bizalommal helyezik el Takarékpénztárunkba pénzüket, a hitelt igénylők pedig modern üzleti szellemről

áthatott gyors kiszolgálásra találnak.

A háború szerencsétlen vége, a forradalmak, pénzünk devalvációja, a trianoni béke, mely legzsigazabb közsegeinket szakította el tőlünk, elszegényítették járásunk lakosságát, úgy hogy a szükségessé vált gazdasági javításokat, befejezéseket már nem igen tudta saját tőkéjéből eszközölni s mindjobban rászorult a hitelt nyújtó intézetek támogatására.

Ebből a szempontból már elsőrendű nemzetgazdasági érdeknek tartottuk, hogy talpra állítsuk azokat, kik önhibájukon kívül a szerencsétlen viszonyok összetalálkozása folytán lettek gazdaságilag gyengék, kik azonban kellő támogatással feltelünül talpra állanak. Ilyen irányban a forradalmak óta intézetünk állandóan köteletségnek tartotta, hogy a közönség rendelkezéseire álljon. Fennakadás nélkül folyósított minden restructio kölcsönt s támogatására sietett az időközi parcellázások folytán földhöz jutottaknak.

Egy más irányban is igyekeztünk nemzeti feladatot teljesíteni. Arra a meggyőződésre jutottunk, hogy a felforgató eszmék legkönnyebben az ugye-

vezett nincstelenség között szereznek hívet ezen nemzetrontó folyamatot kívántuk erőnköz képest lehetetlennek tenni azáltal, hogy teljesen vagyonatlan vasutasoknak, bányászoknak, gyári munkásoknak lehetővé tettük, hogy maguknak házat építhessenek. — Salgótarjánban és vidékén a mi támogatásunkkal több mint 1000 ház épült. Ezek tulajdonosai soha többé kommunisták nem lesznek. Egy harmadik körülmény az, hogy mindig köteleységünknek tartottuk, hogy a közsegeknek beruházásainál méltányos függő kölcsönökkel segítségükre legyünk, járásunk minden közsege többször igénybe is vesz bennünket.

Ezen kölcsönöket túlnyomórészt nem üzleti, hanem magasabb szempontból folyósítottuk s kívánjuk a jövőben is folyósítani.

A jövőre nézve biztosítva látjuk, hogy az a bizalom, mely 60 éven át jóhírnevű takarékpénztárunk iránt még a legsúlyosabb időkben is folyton fokozódott, a jövőben is megadatik intézetünknek.

A reánk nézve oly emlékezetes ünnepet csendben, szűkebb körben tartja meg a Takarékpénztár.

Városi közgyűlés. Csütörtökön (30-án) d. u. 3 órakor nagy érdeklődés mellett folyt be a rendkívüli közgyűlés. A jelentések során közölte a polgármester a közgyűléssel, hogy a város főútcájának közvezését az állam ez év tavaszán megkezdi. A nagy tetszéssel fogadták bejelentését azon a helybeli alakulóból levő északi r. k. autonóm hitközség szervezőbizottságának kérvényét tárgyalta a közgyűlés. A hozzászólások után, minthogy a kérelem, — mely a városi orvosi lakásnak plebiána részére való átengedése érdekében történt, — már késve érkezett, Tóth Gyula indítványára és Ballhaus István kérésére lekerült a napirendről, azzal a megjegyzéssel, hogy amikor a szobanforgó kútközségnek nem szervezőbizottsága, hanem Egyháztanácsa lesz, a város polgármesterét keresse fel s a lehetőség határain belül meg fogják találni a támogatás módját. — Az orvosi lakásnak árverés után történt eladását jóváhagyta a közgyűlés és Mayer Kálmán vevővel való szerződés megkötése felhatalmazta a polgármestert. — A Kath. Kölcsonének részletfizetési terminusára f. évi április hó 1-ig haladéktól adott a közgyűlés. — A városi főmérnöki állás megszüntetését a törvényhatósági közgyűlés nem hagyta jóvá s utasította a közgyűlést az állás betöltésére. — A munkanélküliség enyhítésére foglaltatott szükségmunkák megkezdését helyeslő tudomásulvette a közgyűlés. — 1930-ra helyettes polgármesternek újból Kóós Mihály főjegyzőt választotta meg egyhangú lelkesedéssel a közgyűlés. — Végül az 1929. év zárszámadását olvasta fel Dr. Figus Béla főszámvérő. A bizottság által is megvizsgált zárszámadást jóváhagyta a közgyűlés. — Majd néhány honosítási ügygel a közgyűlés végetért.

A Salgótarjáni Bányatelepi Torna Club diszközgyűlése. Január 26-án, Vasárnap tartotta az SBTC rendes évi tisztújító közgyűlést, mely közgyűlés a napirend javallása után diszközgyűléssé alakult abból az alkalomból, hogy a tíz éves jubileum küszöbén Zelenka István atléta az 1929-évi Országos Marathóni futóbajnokságban Magyarország bajnoka lett. A zászló szíjében álló Levente otthon méltó kerete volt az ünnepségnak, mely hivatva volt a győzelmes bajnokot üdvözölni. Az elnök emelvény mellett volt kiállítva a magyarországi bajnokság nyeregménye a serleg és aranyérem s a Kassai bajnokságban nyert ezüst serleg. A termet teljesen megtöltötte a megjelent érdeklődő és a sport eseményeket figyelemmel kísérő közönség, melynek soraiban ott láttuk a Város, a Bányakapitány, a Máv, az Acélgár, a Bányagazdagság és a társadalmi egyesületek képviselőit nagy számban. A diszközgyűlést a Bányatársulat Iparos Dalkör a Hízekeggel nyitotta meg, melynek mindig szíve markoló akkordjai után Deszberg Hermann sportegyesületi elnök mélyen átértett lendületes szavakkal üdvözölte a megjelenteket és Zelenka bajnokot és a diszközgyűlést megnyitotta. Utána k. Kraft A. b. tükrök Chorin Ferenc dr. és Róth Flórián Örméltóságának nevében üdvözölt keresetlen szavakkal Zelenka Istvánt átnyújtva neki a bányagazdagság szép ajándékát egy aranyórát, szimbolizálva vele a mai időköt, melyekben

minden órát ki kell használnunk a porba szajtott nemzet felemelésére s ha ezt a munkát becsülettel végezzük úgy minden perc közelebb hoz, minden magyarok legszébb álmahoz, a nemzet feltámadásához. Bolner Pál ügyvezető alelnök, az elnökség és az egyesület nevében mondott szívből jövő üdvözlöt, bele szöve hangulatosan azt a könnyes perccet, melyet akkor éreztek, mikor a rádión meghallották a győzelmi hírt. Tóth Kálmán a játékos társai nevében köszöntötte Zelenkát sok-sok sikert kívánva a jövőben is. Horváth László városi tanácsnok Dr. Förster Kálmán polgármester és a város közönsége legőszintebb szerencse kívánatait tolmácsolta, kedvesen köszöntötte fel a hallgatóság körében könynező boldog édesanyját. Szünni nem akart taps és ovató dörgött a beszéd nyomán a drága jó édesanya felé. Ezután Csernok Gyula az Acélgári Sport Egyesület bajtársi gratulációját és meleg ösztönözését tolmácsolta. Zelenka István bajnok mélyen meghatóva köszöntötte meg a váratlan ünneplést, majd az elnök a diszközgyűlést lelkes szavakkal bezárta. Az Iparos Dalárdá által nagyon ügyesen előadott Hymnus akkordjai mellett oszlott szét a játékosok háromszoros dörgő SBTC. Eljénzés és szívből jövő lelkes ovatója mellett a bajnokot ünneplő közönség.

Ipartestületi farsangi estély lesz holnap (2-án) a Kath. körben. Az előadások éveken át úgy a darab, mint a szereplő személyek megválasztása szempontjából elsőrangúak szoktak lenni. A nagy érdeklődés bizonyára telt házat fog biztosítani.

A MANSz. február 4-iki ismeretterjesztő délutánján Bartsch Károly polg. iskolai tanár és Szántay István állomásfőnök tart előadást, melyre a tagokat és érdeklődőket szeretettel várja és meghívja az Elnökség.

Gyorsírsz, szaktanfolyam. A minisztertanács egyik december havi ülésén elhatározta, hogy a kereskedelmi iskolában a gyorsírsz órák számát fel-emeli, a középiskolákban (gimnáziumokban, reáliskolákban) a gyorsírsz kötelezővé teszi és hogy a jövőben úgy az állami, mint a törvényhatósági fogalmazási és kezelési tisztviselőktől megkövetelik a gyorsírsz tudását, illetőleg az irodai gyorsírsz vizsgát. Az egyesületek és gyűlekezési jog újabb reformjavaslata szerint minden engedélyezett gyűlésen a beszédek hites gyorsíróknak kell jellemezniük. A bíróságok már alkalmazásba álló tisztviselőiktől is megkívánják a gyorsírsz tudását és részükre tanfolyam szervezéséről gondoskodnak. A jövőben nemcsak magánvállalatok, hanem állami, megyei és városi hatóságok is megkövetelik a gyorsírsz vizsga letételéről szóló bizonyítványt. Örömmel kell tehát üdvözölnünk azt a mozgalmat, hogy városunkban felnőttek részére gyorsírsz tanfolyamot szerveznek. A közoktatásiügyi miniszter engedélyével február 1-én nyílik meg Salgótarjánban a „Salgótarjáni Gyorsíró Szaktanfolyam” Pénzes Zoltán reálgimn. tanárnak vezetésével a Magyar Gyorsírók Országos Szövetségének ellenőrzése alatt nők és férfiak számára. A tanfolyam január 29-ig tart, heti 4 órában. Az előadásokat este 6-7-ig

fél 8-ig tartják a gimnázium helyiségeiben. Felvételi díj 2 P, tandíj az egész félre 30 P, amely esetleg havi előlétesekben is fizethető. Jelentkezni február 8-ig hétfőn, szerdán és szombaton d. u. 5—6-ig lehet a gimnáziumban.

Ma este a SSE kabaréval egybekötött táncmulatsága 8 órai kezdettel az acélgári olvasó összes termeiben. A táncosok a zenét az acélgári zenekar és Gábor primás cigányzenekara felváltva szolgáltatja. Belépődíj: l. hely 120, II. hely 1. állóhely 80 fillér. Felülfizetéseket tekintetül a nemes célra szívesen veszünk és hirlapilag nyugtázunk. SSE vezetősége.

Megrendelések tiltott gyűlése. A helybeli kereskedő társadalom panasz tárgyává tette, hogy idegen kereskedő cégeknek ügynökei a város véközségeit behalozzák és a fennálló törvényes tilalom ellenére megrendeléseket vesznek fel. Számátalan család tett így megrendelést fehérneműkre, posztókat kötött árakra stb. stb. és súlyos tisztekre értékelhető az az összeg, amely így módon részletfizetés gyanánt idegen kereskedők kasszájába vándorol. Az 1900. évi 25. törv. cikk értelmében a más városban lakó kereskedőknök ügynökei, utazói csakis vizontelárusító kereskedőknél juthatnak megrendelést, tilos azonban ilyenekkel a magánházakat felkeresni. A tilalmas módon létesült megrendelések sztróirozhatók, amit igen sokan nem is sejtjenek s hogy ne pereskedjenek, inkább fizetik a súlyos részleteket. A kereskedők jogos kívánságát a város vezetősége és az államrendőrkapitányok fokozott figyelmébe és védelmébe vette s így remélhető, hogy az egyébként is nyugos ügynök-járás csökkenteni fog és helybeli kereskedőink fokozatosan visszaszerik a helybeli, értékes vásárló közönséget.

Eladók tiszta. vérből, továbbtenyészésre, valamint magyar parlagival való kereszterezés kiválóan alkalmas holland importból (200-on felüli tojókól) származó fajtisza amerikai fehér leghorn tenyészczakaszok, darabonként 10—12 pengőért. Ikonyák János, Acélgár, Alsótátra sor 2.

Salgótarjánvidéki Takaré és Hitelszövetkezet mint az Országos Közp. Hitelszövetkezet tagja

Elfogad takarékbetéteket magas kamatozással.

Folyósít: Ipari és mezőgazdasági kölcsönöket előnyös feltételekkel.

Betörés, tűz, jégkár stb. biztosításokat eszközöl.

Bornagykereskedés

mint a Ceglédi Hitel és Pinceszövetkezet uradalmi faborainak lerakata.

Olcsó árak!

Pincénket okvetlen látogassa meg.

Pince : Szilárdy-udvar. Iroda: Főter 1.

Ha júniusban akar vizsgázni haladéktalanul jelentkezzen a

Walter Magántanfolyam

levezető oktatására.

Budapest, VIII. Rákóczi-ut 51. V. 2.

1950/1929 vht. szám.

Árverési-hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a starjáni kir. járásbíróságnak 1926. évi 344/8 számú végzése következtében dr. Laufer Samu ügyvéd által képviselt Petroczy András javára 60 q. buza erejéig 1928. évi január hó 11-én foglatoztatott biztosítási végrehajtás útján lefoglalt és 1760 pengőre becsült következő ingóságok u. m.: tehének, sertések, lovak nyilvános árverésen eladandak.

Mely árverésnek a salgótarjáni kir. járásbíróság 1928-ik évi Pk. 422/5 számú végzése folytán 130 Pendőben bírólag már megállapított költségei erejéig, Karancsesziben, a vhtást szenvedettek lakásán 1930 évi február 4-én napjának délutáni 3 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881 LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legelőbbet igények, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatják és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Salgótarján 1930. év január 10.

Török

kir. bír. végrehajtó.

Szabadalmakat megszerző, értékesít Aron és Molnár szabadalmi iroda Budapest, VIII. Rákóczi-ut 15. Felvilágosítás díjtalan.

HELLER DOBOZEMENTHALI.

Jelmezeket

kölcsön kaphat **Donászy Viktor** Magyar Divatruházában Salgótarján.

Jó beszélőképességgel rendelkező urakat varrógép terjesztésére **magas jutalék** mellett felvesz a **Singer Varrógép r.-t.**, fióküzletébe. — Jelentkezni lehet személyesen az üzleti órák alatt.

A városi képviselőtestület bizottságai.

A városi képviselőtestület a szervezési szabályrendelet 45. §-a alapján az állandó választmányba Fabini Henrik, Hegedűs Gyula, Herczogh Ede, Horváth Géza, Katona László, Nagy Bertalan, Papesch János, Ponyi Antal, Rauchverger Mór, Róth Flóris, Szántay István, Szenté László, Tamás József, Timaróczyk Sándor, Tóth Gyula, dr. Varga Kálmán és Wágner Rezső képviselőtestületi tagokat választja meg. A jogügyi bizottságban a szervezési szabályrendelet 45. §-a alapján dr. Istók Barnabás, dr. Pollatsek Armin, dr. Varga Kálmán, Veres Zoltán és Zelenka Ottó képviselőtestületi tagokat választja meg. Ezen bizottságnak hivatalból tagjai a jogügyi és közigazgatási tanácsnok és a főügyész. Az építési bizottságban a szervezési szabályrendelet 47.-a alapján Kálmán Ottó, Moticska Nándor, Obrincsik Ernő, Tóth Gyula, Vehovszky István és Wágner Rezső képviselőtestületi tagokat választja meg. Ezen bizottságnak hivatalból tagjai a városi főmérnök, az ügyvezető orvós, az államrendőrség kapitányságának vezetője, és a tűzoltóparancsnok. A pénztár és számadást vizsgáló bizottságba Dankó, Antal, Nagy Bertalan és Rauchverger Mór képviselőtestületi tagokat választja meg. Ezen bizottságnak hivatalból tagjai a főügyész, a főszámvevő. A nyugdíjkezelő választmányban a szabályrendelet 51. §-a alapján Pántyik Árpád, Rammeshoffer Béla, Szenté László és Traum Péter képviselőtestületi tagokat választja meg. Ezen bizottságnak hivatalból tagjai a főügyész, a főszámvevő, pénztárnok és a pénztári ellenőr. Az egészségügyi bizottságba a szabályrendelet 53 §-ának 4. pontja alapján dr. Bellák Gyula, Percze István, dr. Tobola Nándor, dr. Winter Simon és Zdravics Béla képviselőtestületi tagokat választja meg. A közegyi választók névjegyzékének összeállítására kiküldött választmányba Biheller Jakab, Katona László és Kuhinka Gyula képviselőtestületi tagokat választja meg. A legtöbb adót fizető városi képviselők névjegyzékének kiigazítására hivatott küldöttség tagjaiul Bérczy Sándor, Mayer Vilmos és dr. Varga Kálmán választja meg. A közegyi igazoló választmányban a szabályrendelet 53 §-ának 7. pontja alapján Balhauser István, dr. Csenegdy Lajos és Gyöngyössi József képviselőtestületi tagokat választja meg. A puhatóló bizottságba a szabályrendelet 53. §-ának 8. pontja alapján Szabó Dezső, Sonnenschein Dávid képviselőtestületi tagokat választja meg. Az esküdtépes egyéneket összeíró bizottságba a szabályrendelet 53. §-ának 9. pontja alapján Horváth Lajos, Kainer Mór képviselőtestületi tagokat választja meg. A gyámpénztár vizsgáló bizottságba a szervezési szabályrendelet 53. §-ának 1. pontja alapján Kovács Nándor és Telek József képviselőtestületi tagokat választja meg. A gyermekvédelem bizottságba a szervezési szabályrendelet 53. §-ának 11. pontja alapján Breiner Károly, Csóka Vendel, Deutsch Henrik, Eckert Róbert, Grusz Ferenc, Hoffmann Emil, Hochhauser Károly, Lauder Lőrinc, Negre György Rokoszi József, Spielberger József, Szauer Andor, Wetzler Miksa képviselőtestületi tagokat választja meg. Ezen bizottságnak hivatalból tagjai a polgármester, az árvasszéki elnök, a rendőrkapitányság vezetője, a városi ügyvezető orvos és a közgyám. A mozgólépcsőkészítház felügyelőbizottságba a mozgólépcsőkészítház üzemi szabályzatának 3. §-a alapján Balhauser István és Wágner Rezső képviselőtestületi tagokat választja meg.

1 ezret hozott! Miért?

Mert legszebben fest, vegyileg tisztít. Tükrözőnyes galériamosásban utólréhetetlen.

Salgótarján Fő-u. 11.

Külön bejárati burorozott szobát keresek azonnalra lehetőleg Kassai-sor, Füleki vagy Karancsalja utcában címet a kiadóba leadni.

Lakás kiadó. 1930. április 15-től szép 2 utca 1 nagy előtéri szoba, konyha, speiz. Tátra utca 51.

Asztalos műhely gépekkel előadó, vagy külön herbe kiadó teljes felszereléssel. Esetleg a gépek külön is előadók. Örmilyák Károlynál. Lakás érdeklődők is érdeklődhetnek.

Bodó Lajosnál febr. 9-én a vendéglő helyiségében lesz kisorsolva Luxus-automobil. Demár Ferencnél.

Meghívó.

A Salgótarjáni Takarékpénztár t. részvényeseit van szerencsénk az 1930. február hó 27-én d. u. 3 órákor Salgótarjánban, az intézet helyiségében tartandó

LX. évi közgyűlésre

tisztelettel meghívni.

A közgyűlés tárgyai:

1. A közgyűlés jegyzőkönyvét hitelesítő 2 részvényes megválasztása,
2. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzletéről.
3. A felügyelőbizottság jelentése.
4. A mérleg megállapítása és a felmentvény megadása az igazgatóság és a felügyelőbizottság részére.
5. Határozathozatal a nyereség felosztása tárgyában.
6. Az alapszabályok 4, 10, 40, 44, 45, 53, 56, 60, 61, 64, 65, 66 és 68 §-nak módosítása.
7. esetleges indítványok.

Salgótarján, 1930. február hó.

Az Igazgatóság.

Tisztelettel közöljük, hogy az 1929. évi mérleg- és eredményszámla a közgyűlést megelőző 14 nappal, az intézet helyiségében, a t. részvényes urak rendelkezésére áll és az üzleti órák alatt megtekinthető.

A közgyűlésen szavazati jogot, az alapszabályok 47. §-a értelmében, csak azon részvényes gyakorolhat, kinek részvénye 8 nappal a közgyűlés megtartása

előtt, az intézet pénztáránál letétbe helyeztetett.

Mérleg számla. Vagyon: Pénztárkészlet 17.882.50 P; Giron és pénztárkészletnél 34.374.86 P; Értékpapírok 46.373.27 P; Váltótárca 2.024.355.59 P; Folyószámla adósk 203.419.56 P; Jelzálogos kötelezvénykülsőnk 193.552.88 P; Szavatosság mellett folyósított kölcsönök 27.467.11 P; Berendezés 1298 P; Ingatlanok 72.000 P; Ovadékos adósk 21.300 P; Összesen 2.642.023.77 P; Teher: Részvénnyitke 150.000 P; Tőkeletarték 30.500 P; Rendes tartalék 41.000 P; Nyugdíjalap 14.284.52 P; Betétek 2.143.374.25 P; Viszont leszámított váltók 146.455 P; Fel nem vett osztalék 453.40 P; Átmenő tételek 47.657.83 P; Ovadékos kötelezettségek 21.300 P; Nyereség 46.998.77 P; Összesen 2.642.023.77 P.

Eredmény számla. Nyereség: Nyereség áthozat 2.465.10 P; Kamát és egyéb jövedelem 311.620.72 P; Összesen 314.085.82 P; Veszteség: Kamatok 181.002.87 P; Költségek 20.933 P; Személyzeti fizetések 29.219.61 P; Adók és illetékek 30.915.52 P; Leírás 5015.99 P; Nyereség 46.998.77 P; Összesen 314.085.82 P.

Kerékpár jelző tábla kapható!

A m. kir. belügyminiszter és kereskedelemügyi miniszter ur 250.000/1929. B. M. számú rendeletében előírt kerékpár jelző táblák megrendelhetők.

Szántó Sándor

műszaki üzletében
Salgótarján. Telefon: 72.

Rádiókészülékek

6-12-18 hónapra kapható.

Az egész életben hű barát

SINGER
VARRÓGÉP.

Kövező fizetési feltételek
Hosszú havi részletek.

SINGER VARRÓGÉP RÉSZV. TÁRS.

SALGÓTARJÁN

a róm. kath. templom mellett.

Meghívó.

A Kisterenyel Takarékt. és Hitelek Részvénytársaság

t. részvényeseit, van szerencsénk az 1930. évi február hó 26-án d. u. 4 órákor Kisterenyén, az intézet helyiségében tartandó

VI. évi rendes közgyűlésére

tisztelettel meghívni.

A közgyűlés tárgyai:

1. A közgyűlés jegyzőkönyvét hitelesítő 2 részvényes megválasztása.
2. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzletéről.
3. A felügyelőbizottság jelentése.
4. A mérleg megállapítása és a felmentvény megadása az igazgatóság és a felügyelőbizottság részére.
5. Határozathozatal a nyereség felosztása tárgyában.
6. Három igazgatósági tag választása.
7. Öt felügyelőbizottsági tag választás.
8. Az alapszabályok 14-ik §-ának módosítása.
9. Esetleges indítványok.

Kisterenye, 1930. évi január hó.

Az Igazgatóság.

Tisztelettel közöljük, hogy az 1929. évi mérleg- és eredményszámla, valamint az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése a közgyűlést megelőző 8 nappal, az intézet helyiségében a t. részvényes urak rendelkezésére áll és az üzleti órák alatt megtekinthető.

A közgyűlésen szavazati joggal az alapszabályok 45 §-a értelmében, csak azon részvényes bír, akinek részvénye a közgyűlést megelőző 5 nappal előbb az intézet pénztáránál letétbe helyeztetett.

2070/1929 vht. szám.

Árverési hirdetés.

Alulírott bíróság végrehajtó az 1981. évi LX. t. c. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a salgótarjáni kir. járásbírósnak 1928. évi 5220/2 számú végzése következtében Dr. Laufer Samu ügyvéd által képviselt Kelemen D. és tsa. és csatl. tsa. javára 59 P 68 fill. s jár. erejéig 1929. évi június hó 4. fogatottottott kielégítési végrehajtás utján felül foglalt és 2000 pengőre becsült következő ingóságok u. m.: ebédelőberendezés nyilvános árverésen eladandók.

Mely árverésnek a salgótarjáni kir. járásbírósa 1929-ik évi Pk. 4547/3 számú végzése folytán 59 P 68 fill. tőkekövetésnek ennek 1927. évi május hó 1 napjától járó kamatai eddig összesen 32 P 98 fill.terben bíróilag már megállapított költségei erejéig Salgótarjánban leendő megtartására 1930. évi február hó 4-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzítés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fogják adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatják és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881 évi LX. t. b. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Salgótarján, 1929. decz. 27.

Török
kir. bír. végrehajtó.

SPORT.

Postás SE-SSE mérkőzés lesz jövő vasárnap, 9-én, d. u. 2 órai kezdettel az acélgáyi futballpályán. Ugyanis ekkor kerül lejátszásra a dec. 29-éről elmaradt Corinthian elődöntő. Ezzel a mérkőzéssel a SSE megkezdte tavaszi szereplésének sorozatát. A bajnoki sáson ugyan csak március 23-án kezdődik, de hogy a csapat tavaly nyáron és ősszel kivitt névhez méltóan szerepeljen most tavasszal is, szükség van komoly tréning-mecsekre. A házi tréning már régen folyik, úgyhogy a csapat a 9-iki POSTÁS meccset is felkészülve várja. Holnap, vasárnap délután, ha a pályavizonyok megengedik, kétkapus tréning lesz.

APOLLO MOZGÓ HETI MŰSORA:

1. Sz.	2. V.	4. kedd	5. szerda
Bessel doktor feltámadása 10 fejezetben.	Az éjszaka lovagja 7 felvonásban.	Dona Juana Johnny és a nők	6. csütörtök
Kleopátra a mellény- zebben Pulykaháboru Híradó.	Fősz.: Bill Dove és Bert Littel.	Tör és kereszt Monty és a fekete kéz	Fősz.: PILOTTI.
Kezdeté hétfőnap este 6 órákor, vasár és ünnepnap délután 3, 5, 7 és 9 órákor. Zenepótdíj 10 fillér			